

HÍRLEVÉL A ZÖLD (KÖZ)BESZERZÉS RŐL

A ZÖLD KÖZBESZERZÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI ASPEKTUSAI

Nemzeti ajánlások és transznacionális kritériumok
2. szám 2014. február 3.

Tisztelt Felelősen Gondolkodó Partnerünk!

Jelen, az EFFECT projekt Információs programja és figyelemfelhívó kampánya keretében megjelenő, három hírlevélből álló sorozatunkkal a zöld - ezen belül is elsősorban az energiahatékony - (köz)beszerzések bevezetésére, alkalmazásuk fontosságára és terjesztésére kívánjuk felhívni az érintettek és az érdeklődők figyelmét.

Második számunk a zöld (köz)beszerzés energiahatékonsági aspektusairól, a nemzeti ajánlásokról és az EFFECT projekt keretében, a 15 nemzetközi partner által közösen meghatározott transznacionális kritériumokról ad tájékoztatást. Hamarosan megjelenő harmadik számunkban pedig jó gyakorlatokkal és hasznos linkekkel kívánjuk segíteni az eligazodást a zöld közbeszerzések világában.

Energihatékonság a fenntartható beszerzésekben

A fenntartható beszerzések során az egyik leggyakrabban figyelembe vett szempont az energiahatékonság. Ez annak tulajdonítható, hogy a fenntarthatósági kritériumokból hatást gyakorol mind a környezeti, mind pedig a gazdasági aspektusokra. Egy energiahatékony termék gyakran alacsonyabb életciklus-költséggel, és ugyanakkor alacsonyabb károsanyag kibocsátással is rendelkezik, mint annak egy kevésbé hatékony alternatívája. Az energiahatékony beszerzés tehát azt jelenti, hogy a beszerzendő termékekre vonatkozó feltételek kialakításakor, vagy különböző alternatívák választásakor ezek a megfontolások is előtérbe kerülnek.

Példák termékekre és szolgáltatásokra, amelyek ebből a szempontból különösen relevánsak:

- IT eszközök
- Járművek és szállítási szolgáltatások
- Világítás (kültéri és beltéri)
- Fűtés, szellőzés és légkondicionálás
- Épületek tervezése és kivitelezése
- Gyógyászati- és catering felszerelések, berendezések

Mit a különbség a zöld-, a fenntartható- és az energiahatékony közbeszerzés között?

A „**fenntartható (köz)beszerzés**” (Sustainable public procurement (SPP)) során a szerződő hatóságok a fenntartható fejlesztés mindhárom pillérét (a környezeti, társadalmi, gazdasági hatásokat) figyelembe véve szerzik be a termékeket, szolgáltatásokat.

A „**zöld (köz)beszerzés**” (Green public procurement (GPP)) esetében a beszerzés során a környezetvédelmi szempontok kerülnek figyelembevételre.

Az „**energihatékony beszerzés**” (Energy efficient public procurement (EEPP)) pedig az energiahatékonságot javító szempontokat integrálja a beruházások, a működtetés és más, energiaigényes eszközök és szolgáltatások költségeibe.

Vonatkozhat épületek tervezésére, építésére és működtetésére, valamint bontásukra is, ill. energiafogyasztó eszközök/berendezések beszerzésére, mint például fűtési rendszerek, járművek és elektromos berendezések, csakúgy, mint az energia (pl. villanyáram) közvetlen beszerzésére. Olyan gyakorlatokat foglal magában, mint például az életciklus kalkuláció, minimum energiahatékonsági szttenderdek meghatározása, energiahatékonsági kritériumok alkalmazása a közbeszerzés során és az energiahatékonság népszerűsítésére vonatkozó intézkedések kidolgozása különböző szervezetek számára.

Az energiahatékony beszerzés jelentős lehetőségeket teremt, és társadalmi, gazdasági és környezeti előnyöket jelent mind a hatóságok, mind az egész társadalom számára:

- Kevesebb energiahasználattal a hatóságok nemcsak energiát takarítanak meg és hozzájárulnak az energiatakarékossági célok megvalósulásához, hanem ugyanakkor lecsökkentik a felesleges költségeket és ezáltal pénzt takarítanak meg;
- Az energiahatékony beszerzések révén elért széndioxid-kibocsátás csökkenése segíti a hatóságokat az ökológiai lábnyomuk csökkentésében is;

HÍRLEVÉL A ZÖLD (KÖZ)BESZERZÉS RŐL

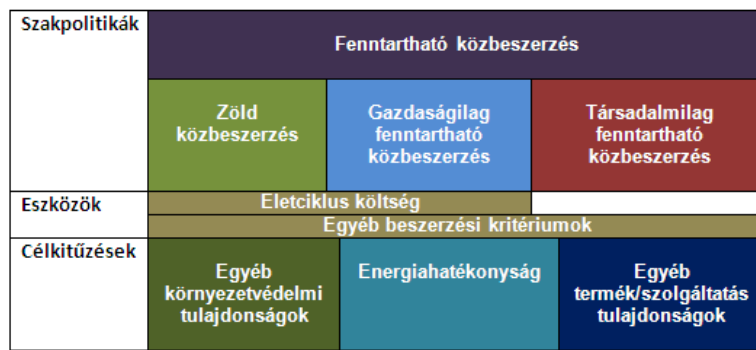
A ZÖLD KÖZBESZERZÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI ASPEKTUSAI

Nemzeti ajánlások és transznacionális kritériumok

2. szám 2014. február 3.

- Néhány energiahatékony termék, mint például a villanykörte, hosszabb élettartammal rendelkezik és minőségileg magasabb színvonalat képvisel, mint az olcsóbb változatai; ezek megvásárlása időt és energiát takarít meg a gyakran cserélendő termékek vonatkozásában;
- Példamutatással a hatóságok jobban meg tudják győzni a lakosságot és a vállalkozásokat az energiahatékonyág fontosságáról.¹

A diagram a fenntartható közbeszerzésen belüli különböző koncepciók közötti kapcsolatot mutatja be:

Szakpolitikák, célok és eszközök a fenntartható közbeszerzésen belül

Forrás: Energy Efficient Public Procurement: Best practice in Program Delivery, February 2013²

Energihatékonyági szempontok a bírálatban

Az egyes közbeszerzési jogszabályok által meghatározott keretek között a **közbeszerzési bírálat a legalkalmasabb arra, hogy az ajánlatkérő környezetvédelmi szempontokat építsen be az eljárásba anélkül, hogy azzal különösebb kockázatot vállalna**, hiszen a súlyozás helyes alkalmazásával lehetősége van a piac szondázására a zöld kritériumok teljesítése tekintetében anélkül, hogy a beszerzés tárgyának drágulásával kellene számolnia.

Amennyiben az ajánlatkérő zöld közbeszerzési eljárás esetén környezetvédelmi kritériumot bírálati szempontként alkalmaz, meg kell határoznia az összességében legelőnyösebb ajánlat megítélésére szolgáló szempontok – részszempontok – körében azokat a környezetvédelmi tulajdonságokat, amelyeket a beérkezett ajánlatok elbírálása során figyelembe vesz, illetve azokat oly módon kell meghatároznia, hogy azok mennyiségi vagy más – objektív, mérhető – módon értékelhető tényezőkön alapuljanak, továbbá a közbeszerzés tárgyával, illetőleg a szerződés lényeges feltételeivel kapcsolatban álljanak. Az alábbiakban nézzünk egy lehetséges példát arra, ha egy ajánlatkérő már szeretne fenntarthatósági és energiahatékonyági szempontokra figyelemmel lenni, mégis az ár a leglényegesebb a számára.

Beszerzés tárgya	asztali számítógép		
Bírálati részszempont és súlyszám	ár	ajánlati ár	90
	Többletpontért energiahatékonyági szempont	Energy Star szabványnak megfelel-e	5
	többletpontért egyéb szempont:	A 25 g-nál nehezebb műanyag alkatrészek nem tartalmaznak a 67/548/EGK irányelv szerinti, ún. „R” mondatokkal jellemzett láng gátló anyagokat:	5

A következő példa esetében az ajánlatkérőnek már vannak tapasztalatai a zöld közbeszerzések terén, és nem annyira árzékeny, mint az előző esetben, így bátrabb a bírálat alakítása során:

¹ Forrás: http://ec.europa.eu/energy/efficiency/studies/doc/2010_05_jrc_ee_public_procurement.pdf

² Forrás: http://www.superefficient.org/~media/Files/SEAD%20Procurement%20Best%20Practices%20Guide_final.pdf

HÍRLEVÉL A ZÖLD (KÖZ)BESZERZÉS RŐL

A ZÖLD KÖZBESZERZÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI ASPEKTUSAI

Nemzeti ajánlások és transznacionális kritériumok
2. szám 2014. február 3.

Beszerzés tárgya	Építési beruházás, azon belül nyílászáró termék beszerzése		
	ár	ajánlati ár	
Bírálati részszerpont és súlyszám			70
	Többletpontért energiahatékonysági szempont	Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv keretében meghatározott követelmények alapján a hőszigetelő termékek hővezető képessége nem haladhatja meg a 0,45 W/mK értéket	30
	többletpontért egyéb szempont:	a gyártásához használt faalapú anyagok (pl. parafa, cellulóz) olyan erdőből származnak, amelyet a fenntartható és szabályszerű erdőgazdálkodás biztosítását szolgáló elvek és intézkedések alkalmazásával kezelnek	10

A következő példa egy már a piacot jól ismerő ajánlatkérő esetére vonatkozhat, akinek alapos ismeretei vannak az energiahatékony jellemzőkkel bíró nyílászárók beépítésével elérhető költségmegtakarításokról, és hajlandó az adott esetben drágább bekerülési árat is kifizetni, mert az egyik elsődleges szempont a számára az energiaszámlák összegének csökkentése. A példánk szerinti ajánlatkérő tehát hosszú távra tervez, és az energiahatékonyság mellett más fenntarthatósági szempontok is lényegesek a számára, mindemellett természetesen az árra is figyelemmel van, hiszen a legnagyobb súlyszámot az árhoz rendeli hozzá:

Beszerzés tárgya	Építési beruházás, azon belül nyílászáró termék beszerzése			
	ár	ajánlati ár		
Bírálati részszerpont és súlyszám			50	
	Többletpontért energiahatékonysági szempont	hővezetési és hőszigetelési érték	40	
	többletpontért egyéb szempont:	A végtermék olyan erdőből származó fából, farostból vagy fatörmelékéből készült, amelyet igazoltan a fenntartható erdőgazdálkodás biztosítását szolgáló elvek és intézkedések alkalmazásával kezelnek (azzal a feltétellel, hogy ezek a követelmények jellemzőek a termékre és annak tekintetében jelentőséggel bírnak		5
		A felhasznált újrafeldolgozott anyagok százalékos arányának megfelelően többletpontok		5

A lehetőségek tárháza tehát szinte végtelen az ajánlatkérők szándéka és lehetősége függvényében. A konkrét zöld kritérium, részszerpont meghatározása természetesen nagyban függ a beszerzés tárgyától, nézzünk mégis néhány lehetséges példát a fentiekén túl, általánosságban:

- CO2 kibocsátás;
- szállítási távolság a közelség elvének alkalmazásával, a környezetterhelés csökkentése érdekében;
- egyes környezeti jellemzők megkövetelése;
- egyes ökocímke kritériumok.

Természetesen a meghatározni kívánt zöld és fenntarthatósági részszerpontnak minden esetben összhangban kell lennie a beszerzés tárgyával, és objektívnak kell lennie, erre az ajánlatkérőnek minden esetben figyelemmel kell lennie.

Forrás: Zöld Közbeszerzési Ajánlás 2012. május

Transznacionális energiahatékonysági kritériumok

Az EFFECT projektben a partnerek közösen dolgoztak ki egy ún. transznacionális energiahatékonysági kritériumkatalógust, amelyben négy olyan szektorra vonatkozóan szerepelnek a beszerzések során alkalmazásra javasolt kritériumok, amelyek a legjelentősebb részt képviselik a teljes végső energiafelhasználásból.

HÍRLEVÉL A ZÖLD (KÖZ)BESZERZÉS RŐL

A ZÖLD KÖZBESZERZÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI ASPEKTUSAI

Nemzeti ajánlások és transznacionális kritériumok
2. szám 2014. február 3.

A négy beazonosított szektor a következő:

- Építőipar
- Világítás (belső és kültéri)
- IT és irodatechnika
- Közlekedés/szállítás

Építőipar

Az építőipar esetében a javaslatok kiterjednek az épületgépészettel- (pl. hűtés- és fűtéstechnika, légtechnika, szellőzés, és világítási rendszer), csakúgy, mint a közintézmények és irodaépületek tervezésével, építésével, működtetésével és bontásával kapcsolatos kritériumokra. Minden egyes fázisra vonatkozóan olyan energiahatékonysági- és környezeti kritériumok is meghatározásra kerültek, amelyek az energiafogyasztást, a megújuló energiaforrásokat (RES), az építési anyagokat és termékeket, a hulladék- és vízkezelést, valamint egyéb olyan aspektusokat is kezelnek, amelyek az építkezések környezeti hatásait befolyásolhatják.

Világítás

A nem lakáscélú épületek energiafogyasztásának akár 40%-át is kiteszi a világítás. Európában a világítás az összes energiafogyasztás körülbelül 14%-áért felelős. Energiahatékony világítással 30-50%-os energia megtakarítás érhető el, és 15-ször hosszabb az ilyen berendezések élettartama. Az izzólámpák lecserélésével akár 40 TWh energia is megtakarítható 2016-ig (~ 11 millió háztartás fogyasztása), és évente 15 millió tonnával csökkenthető a CO₂ kibocsátás.³ Mindezeket figyelembevéve nem kérdéses, hogy mennyire fontos az energiahatékonysági kritériumok alkalmazása mind a bel-, mind a kültéri világítás esetében.

IT és irodatechnika

Európa szolgáltató szférájában 1999 és 2004 között 15,8%-kal nőtt az energiafogyasztás. Mostanra az irodai berendezések alkotják a legtöbb energiát felhasználó kategóriát a szolgáltató szektoron belül, az energiafelhasználáson belüli részesedésük 20%-ról 40%-ra növekedett. Ez a kategória felel az ország üvegházgáz-kibocsátásainak 5%-áért.⁴ Ezért az irodatechnikai felszerelésekkel (laptopok, számítógépek, monitorok, nyomtatók, multifunkciós készülékek, fénymásolók, szkennerek, stb.) kapcsolatos beszerzési politikákban és a működtetés során is kiemelt fontosságú az energiahatékony szempontok figyelembevétele.

Közlekedés/szállítás

A közlekedési/szállítási szektor a teljes energiafogyasztás kb. egyharmadáért felelős, ezért ebben a szektorban szinte létfontosságú az energiahatékonysági- és környezeti kritériumok alkalmazása a járművek teljes életciklusa (járművek, alkatrészek és tartozékok gyártása és beszerzése (pl. gumiabroncsok), működtetés (pl. „green driving”) és bontás/újrahasznosítás) során.

Bővebb információ: NORRIA Észak-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség

<https://www.facebook.com/NorriaRegionalisInnovaciosUgynokseg>

Buday-Malik Adrienn, igazgatóhelyettes budaymalik.adrienn@eminnov.hu

Hall Katalin, projektmenedzser hall.katalin@eminnov.hu

³ Forrás: [http://www.buy-smart.info/media/file/2720.7_Nagy_Janos_Vilagitas_\[Kompatibilis_mod\].pdf](http://www.buy-smart.info/media/file/2720.7_Nagy_Janos_Vilagitas_[Kompatibilis_mod].pdf)

⁴ Forrás: [http://www.buy-smart.info/media/file/2718.5_Skrabik_Viktoria_Irodatechnika_\[Kompatibilis_mod\].pdf](http://www.buy-smart.info/media/file/2718.5_Skrabik_Viktoria_Irodatechnika_[Kompatibilis_mod].pdf)